

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

В сучасних умовах функціонування підприємств неможливе без формування повної інформації про стан активів і пасивів підприємства, в тому числі за рахунок інформації про нематеріальні активи (далі НМА). Тому, виходячи із завдань бухгалтерського обліку НМА, ми вважаємо, що досить важливим є документальне оформлення їх оприбуткування. Практика використання НМА на підприємствах аграрного сектору Черкаської області показала, що існуюча методика їх обліку не дає змоги відобразити їх фактичну вартість у балансі підприємства, що призводить до неможливості їх максимального використання у господарському обороті підприємства.

Пропонуємо методику відображення НМА за наступними структурними складовими:

1. Визначення первісної вартості НМА. Інтелектуальна власність, як нематеріальний актив повинна відображатись за її первинною вартістю, склад якої залежить від способів отримання нематеріальних активів.

2. Бухгалтерський та податковий облік НМА. Під час внесення нематеріальних активів до статутного капіталу виникають питання стосовно їх бухгалтерського та податкового обліку, вони пов'язані з відсутністю практики з даного питання, тому вважаємо, щоб їх подолати необхідно враховувати особливості бухгалтерського та податкового обліку нематеріальних (табл. 1).

Підсумовуючи, варто зазначити, що через новизну нематеріальних активів як об'єктів фінансово-господарського обороту і, тим більше, як об'єктів бухгалтерського та податкового обліку, необхідно, щоб податкова система відповідала вимогам суспільства в плані соціальної справедливості і перерозподілі прибутків. Вона повинна бути простою і ефективною.

3. Аудит НМА. Вважаємо, що необхідно проводити внутрішній аудит, тобто перевірку прав підприємств на користування землею, водою, об'єктами промислової та інтелектуальної власності. Аудитори для проведення технічної експертизи об'єктів інтелектуальної власності й здійснення юридичного аналізу документів, що підтверджують право на власність, можуть за потребою залучати патентних повірених та юристів.

Таблиця 1

**ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО
ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ**

Критерій	Бухгалтерський облік	Податковий облік
Нормативний документ	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»	Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств»
Вартість оприбуткування НМА	Справедлива вартість, яка погоджена засновниками підприємств	Первісна вартість
Підхід до нарахування амортизації	Нараховується протягом строку корисного використання, який встановлюється підприємством при визнанні об'єкта активом	Амортизації підлягають витрати на придбання нма для власного використання
Метод нарахування амортизації	Будь-який метод передбачений для основних засобів	Лінійний
Початок нарахування амортизації	З місяця, наступного за місяцем, у якому НМА став придатним для використання	З кварталу наступному за кварталом, в якому об'єкт введено в експлуатацію
Термін використання	Період більше одного року, або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік	Обмежень, щодо використання нематеріальних активів немає
Строк корисного використання для цілей амортизації	Нарахування амортизації здійснюється протягом строку їх корисного використання, але не більше 20 років	Визначається платником податку самостійно виходячи із строку корисного використання таких НМА або строку діяльності платника податку, але не більше 10 років безперервної експлуатації

4. Контролінг НМА. Сучасною технологією управління є контролінг, орієнтований на досягнення кінцевих результатів діяльності підприємства. Світовий досвід підтверджує ефективність застосування контролінгу на підприємствах для подолання проблем на рівні підприємства, проекту інформаційної системи, продукту, сервісу.

Істотним фактором, що зумовлює прийняття недосконалих управлінських рішень, у фінансовій сфері в цілому та нематері-

альних активів зокрема, є відсутність на вітчизняних підприємствах координації діяльності різноманітних служб, інформаційного менеджменту, внутрішнього контролю й управлінського обліку.

Отже, контролінг і аудит мають відіграти важливу роль в управлінні нематеріальними активами підприємства. Слід запроваджувати і використовувати нові методи і ефективні фінансові інструменти, щоб досягти максимального розвитку.

Список використаних джерел

1. Оцінка інтелектуальної власності. Бухгалтерський облік та оподаткування / О. Б. Бутнік–Сіверський, О. П. Гавриленко, С. О. Довгий та ін.; За ред. О. Б. Бутнік–Сіверського, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. — 352 с.

2. *Поляков В.* Нематеріальні активи підприємства як інструмент податкового планування і безпеки бізнесу // Інтелектуальна власність. — 2005. — № 1. — С. 25—27.

3. *Оліфіров О. В.* Контролінг інформаційної системи підприємства: Монографія. — Донецьк: ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2003. — 325 с.

В. В. Мельничук, канд. екон. наук, доцент
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПАЙОВОГО КАПІТАЛУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИЧИХ КООПЕРАТИВАХ

Діяльність аграрних формувань, заснованих на приватній формі власності, є значним кроком переходу аграрного сектора АПК до ринкових відносин. Сільськогосподарські виробничі кооперативи функціонують на приватній формі власності, внески членів яких утворюють пайовий капітал. Недостатня теоретична обґрунтованість і практика діяльності кооперативів вимагають глибокого вивчення питань, пов'язаних із формуванням пайового капіталу в кооперативах та порядку обліку його руху.

Пайовий капітал формують організаційно-правові форми господарювання, створені на засадах кооперування. Основна мета таких підприємств — об'єднати зусилля і досягнути певних результатів у виробничій або обслуговуючій сфері. В таких випад-